

Вх. № 21-2/04.03.2020г.

Рецензия

върху дисертационен труд: „Продуктивни и морфологични характеристики на овце от Средно-старопланинската и Копривщенската породи в процеса на поддържаща селекция“,

представена от докторант Мариана Илиева Маркова

Рецензент: проф. дсн Илия М. Димитров

Тракийски у-т, Ст. Загора

Представеният за рецензиране труд включва експериментален материал за две местни породи овце, с регионална локализация на развъждане в Южната и Северна Централна част на Стара планина.

Като развъдни единици те носят характеристиките на развъден процес, свързан с възстановяването, типизацията и поддържането им в конкретни агроекологични условия с планински характер.

Написан на 171 стр., трудът включва 151 стр. текстова част с 42 табл., 6 графики, 10 бр. снимков материал плюс списък на публикациите, резюме – 3 стр. и 16 стр. литературни източници със 160 заглавия.

Като обем и структуриране дисертационният труд отговаря на изискванията за този вид научна продукция. Съобразно методическия план е развит в 10 раздела. Трудът има комплексен характер, с подходящи методически постановки и носи всички черти на монографичност за двете породи, с оглед не само съхранението им, но и за последваща селекция по комплекс от икономически значими признаци.

В това се изразява и целта, която е ясно формулирана, а за постигането ѝ са включени достатъчен брой животни, измерения, проби, еталонни описания, свързани с 8 конкретни задачи.

Литературният преглед е всеобхватен – произход, характеристика и динамика на измененията на признаците за определени възрастови периоди. Анализът на литературната информация е поднесен с вещина и конкретност, която обслужва и насочва към собствените изследвания. При прецизиране би могло да се избегнат тези, които нямат отношение към това проучване – номера: 17, 29, 32, 42, 52, 54, 68, 75, 123, 141, 151.

Относно ареала на развъждане следва да се внесе осъвременяване: докато Копривщенската порода е относително по компактен затворен район, то Средно-старопланинската има относително по-широк ареал и предходно въздействие на развъждани други породи – Цигай, Каракачанска и Златушка (типова еднородност, цветност и характер на вълната).

Изследването се базира на по 50 животни, наложително е едно уточнение относно избора им – типичност или случайност?

Цялостно изследването и анализът на експеримента се свежда до:

а) Тегловно развитие – възрастови измерения.

Резултатите са коректно интерпретирани в сравнителна съпоставка със сродни изследвания. Отчита се добра вътре групова изравненост. Те биха могли да се включат в селекционни лимити за бъдещ селекционен модел и за двете породи.

б) Угоителни и месодайни качества – от проведен опит е получена актуална информация за месодайните качества и разхода на фураж (табл. 5 – 10). Обобщено, по значителен брой от признаците превъзходство имат агнета от Копривщенската група.

Като показатели физико-химическите характеристики са близки за двете породи, само % мазнини е с една процентна единица разлика по-нисък при Копривщенската група, което може да се обясни и с разликата в относителната стойност от над 2% на ВЗС. При мастно-киселинния състав

на месото резултатите са разнопосочни (табл. 13, фиг. 3) или близки за отделните видове мастни киселини, в някои случаи с висока достоверност.

в) Млечна продуктивност и качествен състав на млякото (табл. 15 до 25). Този раздел е разработен много добре. Получена е нова информация, както за количествените, така и за качествените характеристики на млякото от двете породи. С приносен характер е установената по-висока дойна млечност от Копривщенската порода, като нова научна информация с научно-приложна стойност за минералния, мастно-киселинния състав на млякото и сирената, с положителна достоверност.

г) Плодовитост – достоверно по-висока е биологическата при Копривщенската порода, сравнително висока в сравнение с други наши местни породи. Основателно е заключението за насочване или повишаване на стопанската плодовитост, която ще осмисля развъдната дейност на двете местни породи.

д) Вълнодайността, като комплексен признак с количествен и качествен характер, методически е добре разработен и анализиран раздел. По възрастови периоди – количеството, дължината, рандемана и чистото влакно (табл. 28 – 31) са достоверно по-високи при копривщенските овце. Това е обяснимо не само с ареала ѝ, но и с традиции с предишен исторически период, свързани с тъкани с търговски характер. Пигментацията, цвят и тип руно е въпрос не по-малко свързан с традиции и селекционна насоченост. Трудно реализуема е точна оценка за съотношение по пигментираност. Нарочно изследване трябва да проследява всички родени животни в целия им жизнен цикъл, което е трудно реализуемо. Получената информация приемаме като обективна за наличните на този етап развъдни групи.

Телесните измерения, характеризиращи екстериора на двете породи, заедно с морфолого и дерматологичните характеристики дават цялостна завършеност характеризиращи породната типичност. Най-общо,

установеното (табл. 34) ни насочва към еднаквост на главата, сходство във височината и дълбочината на тялото, по-дълго тяло с по-голям гръден кош и на свирката при копривщенските овце. Това обобщение се потвърждава и от индексовата оценка (табл. 35). Трудно обяснима е високата стойност на гръдния индекс за Средно-старопланинската група овце, при по-ниските стойности които имат за гръдните измерения и дължината на тялото.

Морфо- и биохимичните показатели на кръвта (табл. 36 и 37) носят допълнителен елемент за генотипна характеристика; някои различия вероятно се нуждаят от допълнителни изследвания и анализ, надхвърлящи естеството на това проучване.

Морфологичните и дермо характеристиките (табл. 38 – 42) координирани с раздела екстериор дават обобщена представа за развъдния тип на двете породи. И в други предишни проучвания се търсеше корелация между морфологичните и продуктивни признаци, в съвкупност те допълват предимно представата за породната изравненост и типичност на съответната порода.

Заклучение:

Представен е един цялостен, методически издържан труд, актуален по същество за развъдния процес на местни породи овце. Получените резултати са вярно и точно интерпретирани.

На базата на анализа и заключенията са формулирани 11 извода, ясни и конкретни (някои с по-разширен обем), характеризиращи морфологичните, продуктивните и морфобиохимичните особености на овцете от Средно-старопланинската и Копривщенска породи.

Анализът е позволил да се направят 4 препоръки, с висока практическа стойност е №2, с което по същество се отхвърля тезата за т. нар. „консервираща“ селекция на местните овце.

Основните приноси в този дисертационен труд се свеждат до:

1. Извършена е цялостна характеристика на двете местни породи – Средно-старопланинска и Копривщенска по основните продуктивни признаци:

а) живо тегло и месодайност;

б) вълнодайност – цвят, тип руно и структура, дължина, количество, рандеман

в) млечност – количество и биохимична оценка на млякото, млечната мазнина и сирена;

г) биологическа и стопанска плодовитост.

2. Поднася се нова и актуализирана информация за признаците, характеризиращи развъдния тип овце от двете породи:

а) телесни изменения и екстериорни индекси;

б) морфо и дермо характеристики, формиращи представа за регионален тип планински овце;

в) вълната, като текстилен продукт с нейната цвятова и морфологична характеристика на типа влакна, строеж и руното.

3. Установени са, с висока научна стойност, биохимични признаци за мастнокиселинен състав на месото, млякото и сирената, с характер на нова научна информация за развъжданите местни породи, което повишава тяхната стойност за производство на храни със специфични качества.

4. Морфобиохимичния състав на кръвта при двете породи, клетъчните ензими при тях и общия холестерол са допълващи елементи към общата картина за по-широко клинично и диагностично значение, свързани и с генотипни различия, като за нови плазмени ресурси за селекцията.

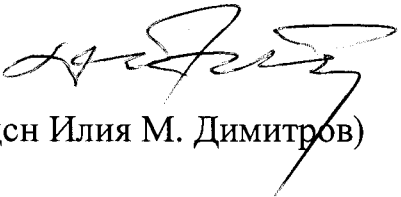
Всички изброени приноси (8бр.), посочени в дисертацията приемам в техния по-тясно дефиниран вид. От тяхната научна приложна значимост препоръчвам да се възползват съответните Селекционни асоциации за

изготвяне на научно обосновани селекционни програми – параметри, селекционен тип, продуктивна насоченост.

Оценявайки високо всички достойнства, които носи този дисертационен труд, с отличните качества на едно задълбочено изследване със значими приноси, ми дава основание да препоръчам на уважаемите членове на Научното жури да присъдят на задочния докторант Мариана Илиева Маркова ОНС „Доктор“ по научната специалност „Овцевъдство и козевъдство“.

27.02.2020 г.

гр. Ст. Загора

Рецензент: 
(проф. дсн Илия М. Димитров)